ກະຊວງອຸດສາຫະກຳ ແລະ ການຄ້າ
ສະຖາບັນອຸດສາຫະກຳ ແລະ ການຄ້າ
ບົດຄົ້ນຄວ້າຫຍໍ້ດ້ານນະໂຍບາຍ

ການພັດທະນາການຄ້າເອເລັກໂຕຣນິກ (E-commerce) ຢູ່ ສປປ ລາວ

ສິງຫາ, 2021

ບົດສະຫຼຸບຫຍໍ້

ບົດຄົ້ນຄວ້າຫຍໍ້ດ້ານນະໂຍບາຍນີ້ ແມ່ນມີຈຸດປະສົງ ເພື່ອທົບທວນນະໂຍບາຍ ແລະ ລະບຽບການໃນການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ສົ່ງເສີມການຄ້າເອເລັກໂຕຣນິກໂດຍລວມຢູ່ ສປປ ລາວ ພ້ອມທັງຕີລາຄາການພັດທະນາ ແລະ ສິ່ງທ້າທາຍໃນການດຳເນີນທຸລະກິດດັ່ງກ່າວ ກັບບັນດາປະເທດໃນຂົງເຂດດຽວກັນ ດ້ວຍການສັງລວມຈາກເອກະສານທີ່ມີຢູ່ແລ້ວ ແລະ ຈາກການສຳພາດຂະແໜງການກ່ຽວຂ້ອງ ແລະ ຜູ້ປະກອບການຈຳນວນໜຶ່ງ. ສາມາດສະຫຼຸບໄດ້ວ່າ ການພັດທະນາການຄ້າເອເລັກໂຕຣນິກຂອງລາວ ແມ່ນຍັງຢູ່ໃນຊ່ວງຕົ້ນຂອງການພັດທະນາ, ໃນມູມມອງຂອງນັກຄົ້ນຄວ້າແລ້ວເຫັນວ່າຫົວໜ່ວຍທຸລະກິດຈະໄປໄວກວ່ານິຕິກຳຄຸ້ມຄອງ ແລະສົ່ງເສີມ ບາດກ້າວໜຶ່ງ. ເມື່ອທຽບກັບບັນດາປະເທດໃກ້ຄຽງແລ້ວ ພື້ນຖານໂຄງລາງໃນການສະໜັບສະໜູນການດຳເນີນການຄ້າເອເລັກໂຕຣນິກ ແມ່ນເຫັນວ່າ ສປປ ລາວ ຍັງຕາມຫຼັງຫຼາຍປະເທດ ໂດຍສະເພາະແມ່ນລະບົບ ICT, ໂລຊິດຕິກ (Logistics), ລະບົບການການຊຳລະ ແລະ ການຂົນສົ່ງ. ຮູບແບບຂອງການຄ້າຂາຍກໍ່ຍັງຈຳກັດ. ສິ່ງທີ່ຄວນເອົາໃຈໃສ່ຄື: 1). ເລັ່ງຈັດຕັ້ງຜັນຂະຫຍາຍດຳລັດວ່າດ້ວຍການຄ້າເອເລັກໂຕຣນິກໃຫ້ກ້ວາງຂວາງ ແລະ ທົ່ວເຖິງໃນສັງຄົມ; 2). ທຸລະກິດຄ້າຂາຍອອນລາຍຕ້ອງຫັນເຂົ້າສູ່ລະບົບຕາມລະບຽບການ ເພື່ອຮັບປະກັນການຄ້າທີ່ເປັນທຳ ແລະ ການປະກອບພັນທະໃຫ້ແກ່ພາກລັດໄດ້ຢ່າງມີປະສິດທິພາບ; 3). ສົ່ງເສີມ ແລະ ພັດທະນາພື້ນຖານໂຄງລ່າງທາງທຸລະກິດ ໃຫ້ແທດເໝາະກັບສະພາບການພັດທະນາຂອງທຸລະກິດ ພ້ອມທັງຮັບປະກັນການພັດທະນາຊັບພະຍາກອນມະນຸດໄປຄວບຄູ່ກັນ; 4). ການກຽມຄວາມພ້ອມຂອງໜ່ວຍງານປົກປ້ອງຜູ້ບໍລິໂພກ ແລະ ຕິດຕາມກວດກາການແຂ່ງຂັນທາງດ້ານການຄ້າທີ່ເປັນທຳ; ແລະ 5). ອຳນວຍຄວາມສະດວກທາງດ້ານການຄ້າຜ່ານແດນ ຈາກກິດຈະກຳທາງການຄ້າເອເລັກໂຕຣນິກລະຫວ່າງປະເທດ ທີ່ນັບມື້ນັບເພີ່ມຂຶ້ນພ້ອມທັງຮັບປະກັນຄວາມປອດໄພທີ່ມີລະບົບກວດສອບສິນຄ້າເຂົ້າ-ອອກທີ່ທັນສະໄໝ.

ການພັດທະນາການຄ້າເອເລັກໂຕຣນິກ (E-commerce) ຢູ່ ສປປ ລາວ

ບົດຄົ້ນຄວ້າຫຍໍ້ດ້ານນະໂຍບາຍ

ໂດຍ: ປອ ຈັນຜາສຸກ ວິດາວົງ ຮ່ວມກັບ ພະແນກຄົ້ນຄວ້ານະໂຍບາຍການຄ້າ

ສະຖາບັນອຸດສາຫະກໍາ ແລະ ການຄ້າ

Vidavong2108@gmail.com

ສິງຫາ 2021

1. ພາກສະເໜີ

ປັດຈຸບັນ ການຄ້າແບບໃໝ່ ຫຼື ຮູ້ກັນດີແມ່ນ ການຄ້າເອເລັກໂຕຣນິກ (Electronic Commerce) ໄດ້ມີບົດບາດຫຼາຍ ໃນລະບົບເສດຖະກິດດິຈິຕອນ (Digital Economy) ໃນການພັດທະນາເສດຖະກິດໂດຍລວມ ເຊິ່ງມີຜົນເຮັດໃຫ້ພຶດຕິກຳຂອງຜູ້ບໍລິໂພກປ່ຽນໄປຢ່າງໄວ ໃນການບໍລິໂພກສິນຄ້າສິນຄ້າ ແລະ ການຊົມໃຊ້ການບໍລິການໂດຍຜ່ານໂທລະສັບ, ອິນເຕີເນັດ ແລະ ເຄື່ອງມືອື່ນໆ ທາງເອເລັກໂຕຣນິກ. ການພັດທະນາ ລະບຽບການໃນການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ສົ່ງເສີມການຄ້າເອເລັກໂຕຣນິກໂດຍລວມຢູ່ ສປປ ລາວ ແລະ ສິ່ງທ້າທາຍໃນການດໍາເນີນທຸລະກິດດັ່ງກ່າວຄວນໄດ້ຮັບການຕີລາຄາຄືນ.

ສປປ ລາວ ໄດ້ສຸມໃສ່ສ້າງ ແລະ ປັບປຸງນະໂຍບາຍ ແລະ ນິຕິກໍາທີ່ກ່ຽວຂ້ອງໃນການຄຸ້ມຄອງຂໍ້ມູນດິຈິຕອນ (Digital Data Governance, DDG) ແລະ ສົ່ງເສີມການຄ້າທາງເອເລັກໂຕຣນິກ (E-Commerce) ເພື່ອໃຫ້ສອດຄ່ອງກັບ ຄໍາໝັ້ນສັນຍາກ່ຽວກັບການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດແຜນງານອາຊຽນການຄ້າເອເລັກໂຕຣນິກ 2017-2025, ແຜນການພັດທະນາການຄ້າເອເລັກໂຕຣນິກສໍາລັບປີ 2016-2020 ໂດຍສະເພາະແມ່ນການພັດທະນາພື້ນຖານໂຄງລ່າງ, ຄວາມສາມາດດ້ານການສຶກສາ ແລະ ເຕັກໂນໂລຊີ, ການປົກປ້ອງຜູ້ບໍລິໂພກ, ຄວາມປອດໄພໃນການເຮັດທຸລະກໍາທາງເອເລັກໂຕຣນິກ, ການແຂ່ງຂັນທີ່ເປັນທໍາ ແລະ ການພັດທະນາລະບົບ ICT ເພື່ອສະໜັບສະໜູນແຜນແມ່ບົດການຄ້າເອເລັກໂຕຣນິກຂອງອາຊຽນໃນປີ 2025 ແລະ ແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ຄັ້ງທີ່ IX ຂອງລັດຖະບານ 2021-2025.

ການຄ້າເອເລັກໂຕຣນິກແມ່ນການຊື້-ຂາຍ, ການແລກປ່ຽນສິນຄ້າ ຫຼື ການບໍລິການລະຫວ່າງຜູ້ຄ້າ ແລະ ລູກຄ້າ ໂດຍນໍາໃຊ້ຊ່ອງທາງເອເລັກໂຕຣນິກ ໄດ້ກາຍເປັນເຄື່ອງມືໜຶ່ງທີ່ສໍາຄັນ ໃຫ້ແກ່ວິສາຫະກິດຂະໜາດຈຸນລະ, ນ້ອຍ ແລະ ກາງ (MSME) ຂອງລາວໃນການຂະຫຍາຍຊ່ອງທາງ ທາງການຕະຫຼາດອອກສູ່ຕ່າງປະເທດ ແລະ ເປັນການຫຼຸດຜ່ອນຂໍ້ຈໍາກັດໃນການດໍາເນີນທຸລະກິດຂອງປະເທດເຊັ່ນ: ຂະໜາດຕະຫຼາດພາຍໃນນ້ອຍ (ດ້ານປະຊາກອນ ແລະ ລາຍຮັບ) ແລະ ພື້ນຖານໂຄງລ່າງທີ່ຍັງບໍ່ທັນໄດ້ຮັບການພັດທະນາດີເທົ່າທີ່ຄວນ (ຂໍ້ມູນສະໜັບສະໜູນໃນພາກຕໍ່ໄປ). ເຖິງຢ່າງໃດກໍ່ຕາມ, ເພື່ອໃຫ້ເກີດປະໂຫຍດສູງສຸດ ໃຫ້ກັບທຸລະກິດ MSME ພາຍໃນປະເທດຈາກການຄ້າໃນຍຸກໃໝ່ ຜົນກະທົບຈາກປັດໄຈພາຍໃນ ແລະປັດໄຈພາຍນອກຕໍ່ທຸລະກິດແມ່ນມີຄວາມສໍາຄັນ ແລະ ຈໍາເປັນເຊັ່ນ: 1) ປັດໄຈພາຍໃນ - ຄວາມສາມາດໃນການແຂ່ງຂັນຂອງທຸລະກິດເອງ (ການບໍລິຫານຈັດການ, ທັກສະຂອງແຮງງານ, ການໝູນໃຊ້ເຕັກໂນໂລຊີ ເຂົ້າໃນການດໍາເນີນທຸລະກິດ, ການສ້າງເຄືອຄ່າຍ ແລະ ການເຂົ້າຮ່ວມກຸ່ມທຸລະກິດຕ່າງໆ) ແລະ 2) ປັດໄຈພາຍນອກ (ຄວາມສອດຄ່ອງກັນຂອງການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດນະໂຍບາຍ ຂອງແຕ່ລະຂະແໜງການປິ່ນອອ້ມ ແລະ ການປະສານງານກັນ, ມີລະບົບອິນເຕີເນັດທີ່ມີຄວາມສະຖຽນ ແລະ ລາຄາສົມເຫດສົມຜົນ, ການເຮັດທຸລະກໍາ ແບບດິຈິຕອນທີ່ປອດໄພ ແລະ ງ່າຍດາຍ, ລະບົບການຊໍາລະທາງເອເລັກໂຕຣນິກ E-payment, ການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ສົ່ງເສີມ ການແຂ່ງຂັນທີ່ເປັນທໍາ ແລະ ການພັດທະນາລະບົບໂລຊິດຕິກ-Logistics) ສິ່ງຕ່າງໆເຫຼົ່ານີ້ຄວນຈະໄດ້ຮັບການພັດທະນາ ເພື່ອຮອງຮັບການຂະຫຍາຍຕົວ ຂອງການຄ້າເອເລັກໂຕຣນິກໃນປັດຈຸບັນ ແລະ ອະນາຄົດ.

ບົດບາດການນໍາພາ ແລະ ຄຸ້ມຄອງເສດຖະກິດຂອງລັດແມ່ນປັດໄຈຕັດສິນສໍາຄັນຂອງການເລີ່ມຕົ້ນ ແລະ ພັດທະນາຂອງທຸລະກິດໃນຍຸກສະໄໝໃໝ່ນີ້. ການຕີລາຄາຄືນເຖິງຄວາມພ້ອມຂອງພາກລັດ ແລະ ບັນດານິຕິກໍາຄຸ້ມຄອງ ແລະສົ່ງເສີມການຄ້າເອເລັກໂຕຣນິກໂດຍລວມຢູ່ ສປປ ລາວ ຈະສາມາດຊີ້ໃຫ້ເຫັນພາບລວມການພັດທະນາການຄ້າ ເອເລັກໂຕຣນິກຂອງປະເທດ ແລະ ສິ່ງທ້າທາຍທີ່ຕ້ອງປັບປຸງ ເພື່ອໃຫ້ລະດັບການພັດທະນາການຄ້າເອເລັກໂຕຣນິກກ້າວສູ່ສາກົນເທື່ອລະກ້າວ. **ດັ່ງນັ້ນ, ບົດນະໂຍບາຍຫຍໍ້ສະບັບນີ້ ແມ່ນຈະໄດ້ນໍາສະເໜີຜົນຄົ້ນຄວ້າໂດຍອີງຕາມຜົນຕີລາຄາຄືນ** ລະບຽບການໃນການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ສົ່ງເສີມການຄ້າເອເລັກໂຕຣນິກໂດຍລວມຢູ່ ສປປ ລາວ ຈໍານວນໜຶ່ງ ພ້ອມທັງຕີລາຄາການພັດທະນາ ແລະ ສິ່ງທ້າທາຍໃນການດໍາເນີນທຸລະກິດກັບບັນດາປະເທດໃນຂົງເຂດດຽວກັນ**ດ້ວຍການສັງເກດ, ປຽບທຽບ ຂໍ້ມູນ ແລະ ເອກະສານທີ່ມີຢູ່ແລ້ວ ແລະ ຈາກການສໍາຫຼວດຂໍ້ມູນນໍາພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງເຊັ່ນ: ໜ່ວຍງານພາກລັດ 4 ຂະແໜງການ ແລະ ພາກທຸລະກິດ 10 ຫົວໜ່ວຍ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການຄ້າເອເລັກໂຕຣນິກ.**

2. ປັດໄຈສໍາຄັນຕໍ່ກັບການພັດທະນາການຄ້າເອເລັກໂຕຣນິກ

2.1. ພື້ນຖານໂຄງລ່າງທຸລະກິດເອເລັກໂຕຣນິກ (E-Business infrastructure)

ປັດໄຈຕ່າງໆ ທີ່ເປັນພື້ນຖານສໍາລັບການຄ້າຂາຍ ຜ່ານລະບົບເອເລັກໂຕຣນິກ ມັນມີຄວາມຈໍາເປັນຕ້ອງມີລະບົບ ICT ທີ່ຮອງຮັບໃຫ້ເທົ່າທຽມ ຫຼື ໃກ້ຄຽງກັບສາກົນ, ອິນເຕີເນັດຕ້ອງມີຄວາມໄວສູງ ແລະ ສະຖຽນ, ປະຊາກອນຕ້ອງເຂົ້າເຖິງ ແລະ ຮູ້ຈັກການນໍາໃຊ້ໂທລະສັບທີ່ສາມາດຮອງຮັບລະບົບດິຈິຕອນ(Digital) ໄດ້ຫຼາຍຂຶ້ນ ແຕ່ເມື່ອທຽບຕົວຊີ້ວັດເຫຼົ່ານັ້ນກັບບັນດາປະເທດອາຊຽນ ເຫັນວ່າ ສປປ ລາວ ຍັງຢູ່ໃນລະດັບການພັດທະນາທີ່ຕໍ່າກວ່າຫຼາຍປະເທດ ເຊິ່ງສະແດງອອກໃນຕາຕະລາງທີ 1. ນອກຈາກນັ້ນ, ຕາຕະລາງ 2 ມີຫຼາຍຕົວຊີ້ວັດທີ່ສະແດງເຫັນວ່າ ປະເທດເຮົາຍັງຈັດຢູໃນລະດັບການພັດທະນາຕໍ່າ ຍົກເວັ້ນປະເທດກໍາປູເຈຍ ແລະ ມຽນມາ ດັ່ງຕົວຊີ້ວັດຄື: ການຈັດລະດັບການ

ຕາຕະລາງ 1: ລະດັບການພັດທະນາ ICT ໃນປະເທດອາຊຽນ

ປະເທດ	ລະດັບ ITU (2018)	ປະຊາກອນນຳໃຊ້ອິນເຕີເນັດ (%)	ການນຳໃຊ້ໂທລະສັບມືຖື (ຕໍ່ 100 ຄົນ)	ການນຳໃຊ້ 3G (%)	ການນຳໃຊ້ 4G (%)
ສິງກະໂປ	18	84.4	156	100	100
ບຣູໄນ	53	94.9	129	92.7	90
ມາເລເຊຍ	63	80.1	140	96.2	92
ໄທ	78	49.6	186	98	98
ຟີລິບປິນ	101	60.1	155	93	80
ຫວຽດນາມ	108	69	141	95	95
ອິນໂດເນເຊຍ	111	32.3	127	93.8	90.4
ກຳປູເຈຍ	128	34	130	83.9	57.5
ມຽນມາ	135	30.7	114	90.5	75.1
ລາວ	139	25.5	61	78	9

ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: WDI, 2021 ແລະ ITU, 2021

ພັດທະນາດ້ານໂລຊິດຕິກ (Logistics), ລະບົບອາກອນ, ການຂົນສົ່ງລະຫວ່າງປະເທດ, ຄວາມສາມາດດ້ານການຂົນສົ່ງ, ລະບົບການຕິດຕາມການຂົນສົ່ງ ແລະ ພື້ນຖານໂຄງລ່າງອື່ນໆ. ມັນສະທ້ອນໃຫ້ເຫັນເຖິງຂໍ້ຈຳກັດທີ່ສຳຄັນຈຳນວນໜຶ່ງທີ່ມີຜົນກະທົບຕໍ່ການຂະຫຍາຍຕົວ ການຄ້າເອເລັກໂຕຣນິກເຊັ່ນ: ລະບົບໄປສະນີຍັງຂາດລະບົບທີ່ເກັບກຳຂໍ້ມູນທີ່ມີປະສິດທິພາບສຳລັບຄົວເຮືອນ ເຊິ່ງເຮັດໃຫ້ການຈັດສົ່ງສິນຄ້າໃຊ້ເວລາຫຼາຍ ເຊິ່ງສະແດງອອກໃນຕົວຊີ້ວັດດ້ານເວລາການຂົນສົ່ງມີຄະແນນຕໍ່າກວ່າໝູ່ໃນອາຊຽນ.

ຕາຕະລາງ 2: ຕົວຊີ້ວັດການພັດທະນາໂລຊິດຕິກ (LPI)

ປະເທດ	ລຳດັບ LPI	ຄະແນນ LPI	ອາກອນ	ພື້ນຖານໂຄງລາງ	ການຂົນສົ່ງລະຫວ່າງປະເທດ	ຄວາມສາມາດດ້ານການຂົນສົ່ງ	ລະບົບການຕິດຕາມການຂົນສົ່ງ	ເວລາ
ສິງກະໂປ	7	4	3.89	4.06	3.58	4.1	4.08	4.32
ໄທ	32	3.41	3.14	3.14	3.46	3.41	3.47	3.81
ຫວຽດນາມ	39	3.27	2.95	3.01	3.16	3.4	3.45	3.67
ມາເລເຊຍ	41	3.22	2.9	3.15	3.35	3.3	3.15	3.46
ອິນໂດເນເຊຍ	46	3.15	2.67	2.89	3.23	3.1	3.3	3.67
ຟີລິບປິນ	60	2.9	2.53	2.73	3.29	2.78	3.06	2.98
ບຣູໄນ	80	2.71	2.62	2.46	2.51	2.71	2.75	3.17
ລາວ	82	2.7	2.61	2.44	2.72	2.65	2.91	2.84
ກຳປູເຈຍ	98	2.58	2.37	2.14	2.79	2.41	2.52	3.16
ມຽນມາ	137	2.3	2.17	1.99	2.2	2.28	2.2	2.91

ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: World Bank, 2021.

ITU: International Telecommunication Union, 160 ປະເທດ (2018)

2.2. ການປົກປ້ອງຂໍ້ມູນ

ຮອດປັດຈຸບັນ ສປປ ລາວ ມີນິຕິກຳທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການປົກປ້ອງຂໍ້ມູນພາຍໃນປະເທດ ທີ່ໄດ້ຖືກຮອງຮັບແລ້ວເຊັ່ນ: ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍອາຊະຍາກຳທາງອິນເຕີເນັດ, ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍລາຍເຊັນເອເລັກໂຕຣນິກ; ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍການປົກປ້ອງຂໍ້ມູນເອເລັກໂຕຣນິກ, ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍທຸລະກຳທາງເອເລັກໂຕຣນິກ; ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍເຕັກໂນໂລຊີຂໍ້ມູນຂ່າວສານແລະການສື່ສານ. ກົດໝາຍເຫຼົ່ານີ້ແມ່ນເປັນ ເຄື່ອງມືພື້ນຖານສຳລັບການຄຸ້ມຄອງຂໍ້ມູນດິຈິຕອນ ທີ່ປົ່ນອ້ອມການຄ້າເອເລັກໂຕຣນິກ ເພື່ອຮັບປະກັນຄວາມເຊື່ອໝັ້ນ ລະຫວ່າງຜູ້ຊື້ ແລະຜູ້ຂາຍ, ສ້າງສະພາບແວດລ້ອມທີ່ດີໃຫ້ ແກ່ທຸລະກິດ ແລະ ຄວາມເປັນທຳ.

ເພື່ອເຮັດໃຫ້ການປົກປ້ອງຂໍ້ມູນລະ ຫວ່າງ ຜູ້ເຮັດທຸລະກຳການຄ້າເອເລັກໂຕຣນິກ ຕ່າງໆມີປະສິດທິຜົນນັ້ນ ການສ້າງຄວາມເຂົ້າໃຈ ແລະ ຮັບຮູ້ໃຫ້ແກ່ສັງຄົມກ່ຽວກັບລະບຽບການຕ່າງໆ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການປົກປ້ອງຂໍ້ມູນ ແມ່ນມີຄວາມສຳຄັນຫຼາຍ ໂດຍຜ່ານການຈັດຕັ້ງໃນຮູບແບບການເຜີຍແຜ່ຂໍ້ມູນດ້ານນິຕິກຳ, ການຝຶກອົບຮົມ, ຈັດຕັ້ງເວທີການປຶກສາຫາລືລະຫວ່າງພາກທຸລະກິດ ແລະ ພາກລັດຖະບານ.

ຕົວຢ່າງຂອງການນຳໃຊ້ເຄື່ອງມືເອເລັກໂຕຣນິກທີ່ກຳລັງໄດ້ຮັບການສະໜັບສະໜູນໃນປັດຈຸບັນ ມີການລະບາດຂອງພະຍາດໂຄວິດ-19 ແມ່ນການໃຊ້ລາຍເຊັນເອເລັກໂຕຣນິກສາມາດປະຢັດເວລາ, ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ, ຂັ້ນຕອນ ແລະ ປະຕິບັດການເວັ້ນໄລຍະຫ່າງທາງສັງຄົມ, ແຕ່ກໍ່ຍັງມີຄວາມກັງວົນກ່ຽວກັບຂໍ້ມູນ ແລະ ລະບົບຮັບປະກັນທາງດ້ານການກວດກາ ແລະ ຄວາມໜ້າເຊື່ອຖືທີ່ຊັດເຈນ. ອີງຕາມຂໍ້ມູນຂອງ Chen (2020), ຄວາມປອດໄພທາງໄຊເບີ ແລະ ລະດັບການໃຫ້ ຄຳໝັ້ນດ້ານສັນຍາຂອງລາວ ແມ່ນຍັງຕໍ່າໃນອາຊຽນ ດີກວ່າພຽງແຕ່ປະເທດກຳປູເຈຍ ແລະ ມຽນມາ (ຕາຕະລາງ 3). ຈາກຂໍ້ມູນສະແດງໃນຕາຕະລາງ 3 ຊີ້ໃຫ້ເຫັນວ່າການການປົກປ້ອງຂໍ້ມູນທາງເອເລັກໂຕຣນິກໃນລາວໂດຍບໍ່ໃຫ້ຖືກລັກ ຫຼື ເຂົ້າລະບົບຖານຂໍ້ມູນໂດຍບໍ່ໄດ້ຮັບອະນຸຍາດ (Hack) ຈາກກຸ່ມອາຊະຍາກຳທາງໄຊເບີແມ່ນມີຄວາມຈຳເປັນທີ່ຈະຕ້ອງເອົາໃຈໃສ່ເພີ່ມຂຶ້ນ ແລະ ຮັບປະກັນມີປະສິດທິພາບເພື່ອສ້າງຄວາມເຊື່ອໝັ້ນ ໃຫ້ແກ່ການເຮັດທຸລະກຳ ທາງດ້ານທຸລະກິດ

ໂດຍສະເພາະແມ່ນ ເພື່ອສົ່ງເສີມໃຫ້ການຄ້າເອເລັກໂຕຣນິກໃຫ້ພັດທະນາ ແລະ ຂະຫຍາຍຕົວຕາມທິດລວມຂອງການຄ້າສາກົນ.

ຕາຕະລາງ 3: ຄວາມປອດໄພທາງໄຊເບີ ໃນອາຊຽນ (ASEAN)

ປະເທດ	ຈັດລໍາດັບຄວາມປອດໄພທາງໄຊເບີສາກົນ (175)	ລະດັບການໃຫ້ຄໍາໝັ້ນສັນຍາ
ບຣູໄນ	64	ກາງ
ກໍາປູເຈຍ	131	ຕໍ່າ
ອິນໂດເນເຊຍ	41	ສູງ
ລາວ	120	ຕໍ່າ
ມາເລເຊຍ	8	ສູງ
ມຽນມາ	128	ຕໍ່າ
ຟີລິບປິນ	58	ກາງ
ສິງກະໂປ	6	ສູງ
ໄທ	35	ສູງ
ຫວຽດນາມ	50	ສູງ

ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: ໄດ້ໝູນໃຊ້ຂໍ້ມູນຈາກ Chen (2020)

2.3. ການຊໍາລະເງິນທາງເອເລັກໂຕຣນິກ (E-payment)

ໃນປັດຈຸບັນ ຢູ່ ສປປ ລາວ ລະບົບນິເວດຂອງການຈ່າຍເງິນທາງເອເລັກໂຕຣນິກ (EDP) ໃນເບື້ອງການສະໜອງ (ສະຖາບັນການເງິນ-ການທະນາຄານ) ແມ່ນໂດດເດັ່ນ ແລະ ຖືກພັດທະນາໄວ. ໃນທາງກົງກັນຂ້າມ ເບື້ອງຜູ້ຊົມໃຊ້ ເຊັ່ນ: ຜູ້ປະກອບການ ແລະ ຜູ້ບໍລິໂພກສິນຄ້າ ແລະ ບໍລິການ ຍັງນໍາໃຊ້ລະບົບການຊໍາລະແບບເກົ່າ (ຈ່າຍເງິນສົດ) ແລະ ຍັງຂາດພື້ນຖານໂຄງລ່າງທີ່ສະໜັບສະໜູນ. ເພາະການພັດທະນາລະບົບການຈ່າຍເງິນຜ່ານລະບົບ Online ແມ່ນຢູ່ໃນຈັງຫວະການຂະຫຍາຍຕົວຊ້າເມື່ອທຽບກັບສະພາບການຄ້າຂາຍຜ່ານລະບົບ Online ໃນປັດຈຸບັນ. ໃນທ້າຍປີ 2019, ທະນາຄານແຫ່ງ ສປປ ລາວ , ໄດ້ເປີດໂຕການຮ່ວມທຸລະກິດໃໝ່ທີ່ມີຊື່ວ່າ Lao National Payment Network Co Ltd (LAPNet) ໂດຍຮ່ວມມືກັບ 7 ທະນາຄານ ເພື່ອພັດທະນາພື້ນຖານໂຄງລ່າງການຊໍາລະສໍາລັບການເຮັດທຸລະກໍາລະຫວ່າງທະນາຄານ ໂດຍຜ່ານຫລາຍຊ່ອງທາງເຊັ່ນ: QR Code ແລະ ໃນຮູບແບບຂອງການໂອນເງິນຜ່ານໂທລະສັບຈາກທະນາຄານໜຶ່ງໄປທະນາຄານອື່ນ ເພື່ອສ້າງຄວາມສະດວກ, ວ່ອງໄວ ແລະ ປອດໄພຖ້າທຽບກັບການຈ່າຍເງິນສົດ. ນີ້ແມ່ນຄວາມພະຍາຍາມຂອງພາກລັດ ເພື່ອອໍານວຍຄວາມສະດວກໃຫ້ແກ່ການເຮັດທຸລະກິດງ່າຍດາຍ.

ຢ່າງໃດກໍດີ ຍັງສັງເກດເຫັນວ່າການຈ່າຍເງິນລ່ວງໜ້າບໍ່ຄ່ອຍຈະເກີດຂຶ້ນ, ແບບ (Platform) ການຄ້າທາງອີເລັກໂຕຣນິກໃນລາວສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນເຮັດໜ້າທີ່ໃຫ້ຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບຜະລິດຕະພັນ ຫຼື ການບໍລິການ , ການໂຄສະນາ ແລະ ວິທີການຈັດສົ່ງ. ຮູບແບບການຈ່າຍເງິນແບບເອເລັກໂຕຣນິກສາມາດຈ່າຍຜ່ານທາງເລືອກບັດເຄຣດິດ/ບັດວີຊາແມ່ນຍັງມີຈໍາກັດ. ຜົນການຄົ້ນຄວ້າສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ຄວາມຮັບຮູ້ຂອງທຸລະກິດກ່ຽວກັບການນໍາໃຊ້ການຈ່າຍເງິນດິຈິຕອນແມ່ນຍັງບໍ່ຫຼາຍ. ນອກນັ້ນ, ຄ່າທໍານຽມ ແລະ ຄ່າບໍລິການແມ່ນສູງຖ້າທຽບໃສ່ບາງປະເທດໃນພາກພື້ນ (Chen, 2020). ການເຮັດທຸລະກໍາລະຫວ່າງບັນດາທະນາຄານ ຫຼື ສະຖາບັນການເງິນຍັງບໍ່ມີຄວາມຫຼາກຫຼາຍ. ຮູບແບບການຊໍາລະທີ່ມີຄວາມປອດໄພທີ່ສູງ ຍັງບໍ່ໄດ້ຖືກນໍາໃຊ້ຢ່າງກວ້າງຂວາງເຊັ່ນ: ບັດເຄຣດິດ, ບັດເດບິດ ແລະ ອື່ນໆ. ອີງຕາມຖານຂໍ້ມູນຂອງທະນາຄານໂລກ (2020) ຍັງສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າມີພຽງ 1% ແລະ 13% ຂອງປະຊາກອນລາວທີ່ມີອາຍຸ 15 ຂຶ້ນໄປ ມີບັດເຄຣດິດ ແລະ ບັດເດບິດ ເປັນຂອງຕົນເອງຕາມລໍາດັບ. ໝາຍຄວາມວ່າສັງຄົມຍັງນິຍົມໃຊ້ວິທີການຊໍາລະເງິນແມ່ນໃຊ້ເງິນສົດ ຫຼື ເຮັດທຸລະກໍາແບບງ່າຍດາຍຜ່ານໂທລະສັບມືຖື ແລະ ຕູ້ ATM.

2.4. ດ້ານລະບຽບການ

ລະບຽບການສະໜັບສະໜູນບາງອັນຍັງໃໝ່ ແລະ ຍັງບໍ່ສາມາດເວົ້າໄດ້ວ່າບັນດາຫົວໜ່ວຍທຸລະກິດຈະເຂົ້າໃຈ ແລະ ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຢ່າງເປັນເອກະພາບກັນ; ໂດຍສະເພາະແມ່ນດໍາລັດວ່າດ້ວຍການຄ້າເອເລັກໂຕຣນິກ ທີ່ໄດ້ປະກາດໃຊ້ໃນ ປີ 2021 ແລະ ນິຕິກໍາອື່ນໆ ທີ່ປົ່ນອ້ອມ ດັ່ງໄດ້ກ່າວມາຂ້າງເທິງ. ນອກຈາກນັ້ນ ຍັງສັງເກດເຫັນວ່າມີບາງນິຕິກໍາທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ສົ່ງເສີມການຄ້າເອເລັກໂຕຣນິກຂອງລາວ ໄດ້ພັດທະນາຊ້າກວ່າປະເທດໃນອາຊຽນໃໝ່ເຊັ່ນ:

ຕາຕະລາງ 4: ການປຽບທຽບບັນດານິຕິກໍາທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການຄ້າເອເລັກໂຕຣນິກ

ລ.ດ	ນິຕິກໍາ	ປີປະກາດໃຊ້				ໝາຍເຫດ
		ລາວ	ຫວຽດນາມ	ກໍາປູເຈຍ	ມຽນມາ	
1	ການຄ້າເອເລັກໂຕຣນິກ	2021	2006, 2013	2019	ຮ່າງ(law)	ສປປ ລາວ ແລະ ສສ ຫວຽດ ນາມ (ດໍາລັດ)
2	ການປົກປ້ອງຜູ້ຊົມໃຊ້	2010	2010	2019	2019	ກົດໝາຍ
3	ທຸລະກໍາທາງເອເລັກໂຕຣນິກ	2012	2005	-	2014	ກົດໝາຍ
4	ການຕ້ານ ແລະສະກັດກັ້ນອາຊະຍາກໍາທາງຄອມພິວເຕີ້	2015	2015,2018	ຮ່າງ(law)	ຮ່າງ(law)	Cambodia last updated Nov, 2020
5	ການແຂ່ງຂັນທາງທຸລະກິດ	2015	2004/2018	2019	2015	ກົດໝາຍ
6	ການປົກປ້ອງຂໍ້ມູນທາງເອເລັກໂຕຣນິກ	2017	2015	-	2017	Network Information Security Law (Vietnam)
7	ລາຍເຊັນເອເລັກໂຕຣນິກ	2019	2005	2017	-	Cambodia (decree)
8	ເຕັກໂນໂລຊີ, ການສືສານ ແລະ ຂໍ້ມູນຂ່າວສານ	2016	2006, 2009	-	2013	ກົດໝາຍ

ໝາຍເຫດ: ຂໍ້ມູນໃນຕາຕະລາງ 4 ສັງລວມຈາກຫຼາຍແຫຼ່ງ ຂໍ້ມູນທີ່ວາງແມ່ນ ບໍ່ສາມາດຊອກໄດ້ໃນຂະນະນີ້.

ດຳລັດວ່າດ້ວຍການຄ້າເອເລັກໂຕຣນິກ ແລະ ກົດໝາຍວ່າທຸລະກຳທາງເອເລັກໂຕຣນິກ, ເຕັກໂນໂລຊີ, ການສຶກສາ ແລະ ຂໍ້ມູນຂ່າວສານ, ລາຍເຊັນທາງເອເລັກໂຕຣນິກ, ການປົກປ້ອງຂໍ້ມູນທາງເອເລັກໂຕຣນິກ (ຕາຕະລາງ 4). ໃນຂະນະດຽວກັນຫຼາຍປະເທດອາຊຽນເກົ່າ ແມ່ນໄດ້ສຳເລັດການຍົກລະ ດັບຈາກດຳລັດເປັນ ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍການຄ້າເອເລັກໂຕຣນິກ ລວມມີ: ສິງກະໂປ, ອິນໂດເນເຊຍ, ມາເລເຊຍ, ຟີລິບປິນ ແລະ ໄທ (Chen & Kimura, 2020). ການສຶກສາຄັ້ງນີ້ຍັງຊີ້ໃຫ້ເຫັນວ່າ ນອກຈາກບັນຫາພື້ນຖານໂຄງລ່າງ ແລະ ນິຕິກຳຄຸ້ມຄອງ ແລະ ສົ່ງເສີມຈຳກັດແລ້ວ ບັນຫາດ້ານຊັບພະຍາກອນມະນຸດ ກໍເປັນບັນຫາທີ່ສຳຄັນຕັດສິນເຊັ່ນກັນ. ບຸກຄະລະກອນທີ່ມີຄວາມຮູ້ຄວາມສາມາດນຳໃຊ້ລະບົບດີຈີຕອນທັງຂົງເຂດການຄຸ້ມຄອງມະຫາພາກ ແລະ ໃນຂົງເຂດທຸລະກິດ ແມ່ນຂໍກຸນແຈທີ່ສຳຄັນເພື່ອຮັບປະກັນໃຫ້ປະເທດໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດສູງສຸດຈາກການປ່ຽນແປງລະບົບການພົວພັນດ້ານເສດຖະກິດ-ການຄ້າ ໃນຍຸກເສດຖະກິດອຸດສາຫະກຳ 4.0 ທີ່ຍັງດຳເນີນໃນປະຈຸບັນ ເຊິ່ງເຫັນວ່າພວກເຮົາຍັງມີຈຳກັດ (ຈາກຜົນຂອງການສຶກສາ, ອີງຕາມແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ຄັ້ງທີ 9, ແລະ ແຜນພັດທະນາອຸດສາຫະກຳ ແລະ ການຄ້າ, 2021-2025).

3. ຂໍ້ສະເໜີແນະດ້ານວິຊາການ

- ເລັ່ງຈັດຕັ້ງເຜີຍແຜ່ຂະຫຍາຍດຳລັດ ວ່າດ້ວຍ ການຄ້າເອເລັກໂຕຣນິກໃຫ້ກວ້າງຂວາງ ແລະ ທົ່ວເຖິງໃນສັງຄົມ ໂດຍສະເພາະແມ່ນຜູ້ປະກອບການທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ການຄ້າເອເລັກໂຕຣນິກ ໂດຍຜ່ານຫຼາຍຮູບແບບເຊັ່ນ: ການຈັດສຳມະນາເຜີຍແຜ່, ຜ່ານສື່ໂທລະພາບ, ເວັບໄຊ໌, ວິທະຍຸ ແລະ ສື່ອອນລາຍ;
- ປະຊາສຳພັນໃຫ້ບັນດາຜູ້ປະກອບການທີ່ດຳເນີນ ແລະ ກຳລັງຈະດຳເນີນທຸລະກິດທາງດ້ານການຄ້າເອເລັກໂຕຣນິກ ຕ້ອງຫັນເຂົ້າສູ່ລະບົບຕາມລະບຽບການ ເພື່ອຮັບປະກັນການຄ້າທີ່ເປັນທຳ ແລະ ການປະກອບພັນທະໃຫ້ແກ່ພາກລັດໄດ້ຢ່າງມີປະສິດທິພາບ;
- ເອົາໃຈໃສ່ໃນການສ້າງນິຕິກຳທີ່ກ່ຽວຂ້ອງໂດຍສະເພາະແມ່ນເງື່ອນໄຂ ແລະ ຮູບແບບການເກັບອາກອນຈາກກິດຈະກຳທາງດ້ານການຄ້າເອເລັກໂຕຣນິກ;
- ສົ່ງເສີມ ແລະ ພັດທະນາພື້ນຖານໂຄງລ່າງທາງທຸລະກິດ ທີ່ສະໜັບສະໜູນການຄ້າເອເລັກໂຕຣນິກ ໃຫ້ສົມຄູ່ກັບຈັງຫວະການຂະຫຍາຍຕົວຂອງທຸລະກິດໂດຍສະເພາະແມ່ນລະບົບອິນເຕີເນັດ; ລະບົບໂລຊິດຕິກ; ລະບົບການຂົນສົ່ງ-ປະກັນໄພ; ລະບົບການຊຳລະເງິນທາງເອເລັກໂຕຣນິກໃຫ້ທັນສະໄໝ;
- ພັດທະນາຊັບພະຍາກອນມະນຸດ ເພື່ອຮັບປະກັນໃຫ້ມີແຮງງານໃນຂະແໜງການດັ່ງກ່າວໃຫ້ພຽງພໍ, ໂດຍສະເພາະແມ່ນໄອທີໃຫ້ຫຼາຍຂຶ້ນ ທັງພາກລັດ ແລະ ພາກທຸລະກິດ;
- ການກຽມຄວາມພ້ອມຂອງໜ່ວຍງານປົກປ້ອງຜູ້ບໍລິໂພກ ແລະ ຕິດຕາມກວດກາ ການແຂ່ງຂັນທາງດ້ານການຄ້າທີ່ເປັນທຳ ເພື່ອຊ່ວຍໄກ່ເກ່ຍ ແລະ ແກ້ໄຂບັນຫາທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການຄ້າເອເລັກໂຕຣນິກເຊັ່ນ: ການໂຄສະນາເກີນຈິງ, ການໄດ້ຮັບສິນຄ້າ ແລະ ບໍລິການທີ່ບໍ່ຖືກຕ້ອງ, ການຊຳລະສິນຄ້າ ແລະ ບໍລິການທີ່ມີຄວາມສ່ຽງ, ການໄດ້ຮັບສິນຄ້າທີ່ລ່າຊ້າ ແລະ ອື່ນໆ;
- ພັດທະນາລະບຽບການໃຫ້ສອດຄ່ອງ, ມີຄວາມກົມກຽວກັບລະບຽບການທາງດ້ານການຄ້າເອເລັກໂຕຣນິກ ຂອງສາກົນ ແລະທັນກັບກຳນົດເວລາທີ່ໄດ້ໃຫ້ສັດຕະຍາບັນໄວ້ໂດຍສະເພາະແມ່ນ ແຜນຈັດຕັ້ງປະຕິບັດການຄ້າເອເລັກໂຕຣນິກອາຊຽນ ແລະ ອາຊຽນ-ຄູ່ຮ່ວມ;
- ອຳນວຍຄວາມສະດວກທາງດ້ານການຄ້າຜ່ານແດນ ຈາກກິດຈະກຳທາງການຄ້າເອເລັກໂຕຣນິກ ລະຫວ່າງປະເທດທີ່ນັບມື້ນັບເພີ່ມຂຶ້ນ ພ້ອມທັງຮັບປະກັນຄວາມປອດໄພທີ່ມີລະບົບກວດສອບສິນຄ້າເຂົ້າອອກທີ່ທັນສະໄໝ.

ເຖິງຢ່າງໃດກໍ່ຕາມ, ບົດສຶກສານີ້ຍັງມີຂໍ້ຈຳກັດຫຼາຍດ້ານເຊັ່ນ: ເວລາ, ງົບປະມານ ແລະ ຂໍ້ມູນຂອງກຸ່ມຕົວຢ່າງ. ເພື່ອສ່ອງແສງໃຫ້ເຫັນລະດັບການພັດທະນາການຄ້າເລັກໂຕຣນິກ ຢູ່ ສປປ ລາວ ໃຫ້ໄດ້ໃນຫຼາຍມິຕິ ບັນຫາທີ່ກ່າວມານັ້ນຄວນໄດ້ຮັບການສະໜັບສະໜູນ ພ້ອມທັງມີການສຶກສາຄົ້ນຄວ້າໃໝ່ ໃນແງ່ມູມຂອງຜູ້ຊື້ສິນຄ້າ ແລະ ການບໍລິການ ຜ່ານທາງອອນລາຍ ເຊິ່ງເຫັນວ່າມີຄວາມສຳຄັນ ແລະ ຈຳເປັນ ທີ່ຈະຕ້ອງເອົາໃຈໃສ່ຄົ້ນຄວ້າ ແລະສະເໜີແນະແນວທາງດ້ານນະໂຍບາຍໃນຕໍ່ໜ້າເຊັ່ນດຽວກັນ.

ເອກະສານອ້າງອີງ

ASEAN (Association of Southeast Asian Nations). (2016), Master Plan on ASEAN Connectivity 2025. Jakarta: ASEAN.

ASEAN. (2021). ASEAN Work Programme on Electronic Commerce 2017-2025. Retrieved from https://asean.org/asean-economic-community/sectoral-bodies-under-the-purview-of-aem/e-commerce/

Chen, L. (2020). Improving Digital Connectivity for E-commerce: A Policy Framework and Empirical Note for ASEAN. ERIA Discussion Paper Series (No. 327). Economic Research Institute for ASEAN and East Asia (ERIA).

Chen, L., & Kimura, F. (2020). E-commerce Connectivity in ASEAN. Jakarta, Indonesia: Economic Research Institute for ASEAN and East Asia (ERIA).

DIP (Department of Industry and Commerce). (2021). Drafting of Industry and Handcraft Development Plan 2021-2025. Ministry of Industry and Commerce.

ERIA. (2012). Study on MSMEs Participation in the Digital Economy in ASEAN Nurturing ASEAN MSMEs to Embrace Digital Adoption. Jakarta: Economic Research Institute for ASEAN and East Asia (ERIA).

MPI (Ministry of Planning and Investment). (2021). *Nineth National Socio-Economic Development Plan, 2021-2025.* Vientiane Capital, Dated July 2021.

NA (National Assembly). (2011). Law on Telecommunications. Vientiane Capital, Lao PDR: NO. 09/NA, Dated 21 December 2011.

NA. (2014). Law on Electronic Transactions. Vientiane Capital, Lao PDR: No 20/NA, Dated 7 December 2012.

NA. (2015). *Law on Competition*. Vientiane Capital, Lao PDR: NO. 60/N.A, dated 14 July 2015.

NA. (2015). *Law on the Prevention of Cybercrime*. Vientiane Capital, Lao PDR: NO. 02/N.A, dated 07 November 2016.

NA. (2016). *Law on Information and Communication Technology*. Vientiane Capital, Lao PDR: NO: 02/N.A, dated 07 November 2016.

NA. (2017). *Law on Secured Transaction*. Vientiane Capital, Lao PDR: NO. 25/N.A, dated 12 May 2017.

PM (Prime Minster). (2021). Decree on E-commerce. Vientiane Capital, Lao PDR: No. 296/GOL, Dated: 12 April 2021.

World Bank. (2020). *World Development Indicator*. https://databank.worldbank.org/data